

JIMS

วารสารสหวิทยาการบริหารจัดการศาสตร์
Journal of Interdisciplinary Management Science (JIMS)

การป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งแบบการมีส่วนร่วม
Preventing and Addressing Electoral Corruption Through Participatory Approaches

ทศพร อินทะนาม

Thosaporn Inthanam

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: atsadawut6212@gmail.com

(Received: 10 February 2025, Revised: 14 April 2025, Accepted: 14 April 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การทุจริตการเลือกตั้งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยและความเชื่อมั่นของประชาชนในระบบการเลือกตั้ง การป้องกันและแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม แนวทางการป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างกระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใสและเป็นธรรม โดยเฉพาะในด้านการเฝ้าระวังและตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้งผ่านการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชน การจัดอบรมความรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการรณรงค์สร้างจิตสำนึกเรื่องการปฏิเสธการซื้อสิทธิขายเสียง ด้านหน่วยงานรัฐ พบว่ามาตรการเชิงรุก เช่น การพัฒนาระบบรายงานข้อมูลแบบเรียลไทม์ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปรับปรุงกฎหมายเลือกตั้งให้มีความทันสมัยและครอบคลุม มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและจัดการกับการทุจริต นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคม เช่น การจัดตั้งโครงการรณรงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนและประชาชนทั่วไป การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามกระบวนการเลือกตั้ง และการส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชนในการรายงานปัญหาการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ ล้วนมีส่วนช่วยลดโอกาสการเกิดการทุจริตการแก้ไขปัญหการทุจริตการเลือกตั้งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมที่โปร่งใสและเป็นระบบ พร้อมทั้งเสนอแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ในบริบทของประเทศอื่นๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยและการเลือกตั้งอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การทุจริตการเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วม, การป้องกัน, ความโปร่งใส

Abstract

This academic article aims to examine and analyze electoral fraud as a critical issue that undermines democratic governance and erodes public trust in electoral systems. Addressing this challenge requires a comprehensive and participatory approach involving all sectors of society. The study explores strategies for preventing and mitigating electoral fraud through the engagement of citizens, government agencies, the private sector, and civil society organizations. Findings indicate that public participation plays a central role in promoting transparent and fair electoral processes. Key activities include citizen-led monitoring networks, voter education on electoral rights and responsibilities, and awareness campaigns to reject vote-buying practices. Government agencies also contribute significantly by implementing proactive measures, such as real-time information reporting systems, inter-agency collaboration, and the modernization of electoral laws to ensure their relevance and comprehensiveness. Moreover, cooperation with the private sector and civil society enhances these efforts. Initiatives include youth and community engagement programs, the use of information technology to monitor electoral procedures, and empowering the media to report fraud-related issues effectively. These collective actions are instrumental in reducing opportunities for electoral misconduct. Combating electoral fraud requires multi-sectoral collaboration with a strong emphasis on transparency and participatory processes. It also presents practical approaches that can be adapted in other national contexts to foster long-term confidence in democratic systems and electoral integrity.

Keywords: Electoral fraud, participation, prevention, transparency

บทนำ

นับตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความสำคัญมากขึ้นผ่านการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 นำไปสู่การเมืองท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งตัวแทนตามระบอบประชาธิปไตย อันเป็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนเข้าสู่การแข่งขันทางการเมือง ทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในระดับชาติอย่างชัดเจนมากขึ้น ทั้งยังเกิดการแข่งขันเพื่อครองตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเข้มข้น การถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่องค์กรท้องถิ่นได้กระตุ้นการตื่นตัวทางการเมืองท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว และสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า (จรัสสุวรรณมาลา, 2550) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งเริ่มใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560

ได้นำระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมมาใช้ เพื่อลดความขัดแย้งและความวุ่นวายจากการแข่งขันทางการเมืองแบบเดิม ซึ่งมักเกิดจากการแย่งชิงคะแนนเสียงในระบบ “วันแมนวันโหวต” ที่ส่งผลให้คะแนนส่วนใหญ่ถูกทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ ระบบใหม่นี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและเปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์หลากหลายเข้าสู่สภาโดยผ่านการจัดสรรที่ครอบคลุมมากขึ้น

เพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งที่โปร่งใสและมีคุณภาพ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินโครงการหมู่บ้านไม่ขายเสียง โดยมุ่งสร้างความรู้และจิตสำนึกประชาธิปไตยให้กับประชาชนในทุกระดับ โครงการนี้ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินรณรงค์ การอบรมให้ความรู้ และการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งที่สุจริต นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ยังได้บัญญัติข้อห้ามเพื่อป้องกันการทุจริต เช่น การห้ามมอบเงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียง อันเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการสร้างระบบเลือกตั้งที่ยุติธรรมและโปร่งใส (ปรีวิชญ์ วัฒนสุข, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขการทุจริต

การป้องกันการทุจริตในสังคมไทยเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องอาศัยทั้งมาตรการทางกฎหมายและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคม การใช้เพียงกฎหมายเพื่อปราบปรามปัญหาอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากการทุจริตเป็นปัญหาที่ฝังลึกในวัฒนธรรมและโครงสร้างทางสังคม แนวทางที่เหมาะสมคือการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในทุกระดับของการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในองค์กร รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชน การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีความพอประมาณ เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ช่วยสร้างเสถียรภาพและความยั่งยืนในทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งในระดับบุคคลและองค์กร การประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวสามารถช่วยลดช่องทางและโอกาสในการเกิดการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปิยะธิดา อภัยภักดิ์, 2561)

การทุจริตเลือกตั้ง: ปัญหาและแนวทางการแก้ไข

การเลือกตั้งเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่สะท้อนปัญหาการทุจริตในสังคมไทย การศึกษาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นมีทั้งรูปแบบทางตรง เช่น การซื้อเสียงโดยแจกเงินและสิ่งของ และรูปแบบทางอ้อม เช่น การย้ายคนเข้าเขตเลือกตั้ง การส่งผู้สมัครเพื่อตัดคะแนน รวมถึงการใช้อิทธิพลในการข่มขู่และโจมตีคู่แข่ง การทุจริตเหล่านี้มีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องหลายระดับ ตั้งแต่นักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ ไปจนถึงหัวคะแนนและกลุ่มเครือข่าย อย่างไรก็ตาม ปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การขาดบุคลากร ความล่าช้า และขาดความโปร่งใส เป็นอุปสรรคสำคัญในการแก้ไขปัญหา แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มอำนาจในการจัดการเลือกตั้ง และการสร้างกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและเที่ยงธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (ณัชชาณู พิชิตธนรัตน์, 2561)

การซื้อสิทธิขายเสียง: กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การซื้อสิทธิขายเสียงเป็นปัญหาที่พบได้ทั่วไป หัวคะแนนมักใช้วิธีแจกสิ่งของและเงิน เช่น เงิน 500-2,000 บาท หรืออาหาร เพื่อดึงดูดผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนกิจกรรมส่วนบุคคล เช่น งานแต่งงานหรืองานศพ รวมถึงการจัดบริการพิเศษ เช่น การนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปทัศนศึกษา แนวทางการป้องกันปัญหานี้ควรมุ่งเน้นที่การให้ความรู้แก่ประชาชนตั้งแต่วัยเรียน ปลุกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และส่งเสริมให้เลือกผู้แทนที่มีคุณธรรมและผลงานที่เหมาะสม นอกจากนี้ ควรมีกฎหมายที่เข้มงวดเพื่อเพิ่มบทลงโทษทั้งผู้ซื้อและผู้ขายเสียง (วิไลวัจน์ กฤษณะภุติ, 2557)

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขการทุจริตเน้นการสร้างระบบที่โปร่งใสและยุติธรรม การส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรและสังคม และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การมีส่วนร่วมของประชาชนและการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการทุจริต นอกจากนี้ การพัฒนาเทคโนโลยีและกลไกตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยลดโอกาสในการเกิดการทุจริตได้

ความหมายของการทุจริตเลือกตั้ง

การทุจริตเลือกตั้ง หมายถึง การกระทำที่ผิดกฎหมายหรือผิดจริยธรรมในการจัดการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจหรือทรัพยากรที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงหรือชัยชนะในกระบวนการเลือกตั้ง การกระทำนี้อาจรวมถึงการซื้อเสียง การข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การปลอมแปลงเอกสารเลือกตั้ง หรือการจัดการกระบวนการเลือกตั้งที่ไม่โปร่งใส (ธวัชชัย เทพประสิทธิ์, 2563). การทุจริตเลือกตั้งส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของระบบการเมือง และลดความไว้วางใจของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตย (Friedman, 2019).

การทุจริตเลือกตั้งสามารถแบ่งออกเป็นหลายรูปแบบ เช่น การใช้อิทธิพลทางการเมืองเพื่อกดดันหน่วยงานจัดการเลือกตั้ง การจัดทำรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ถูกต้อง และการกระทำที่มุ่งหวังให้ผลการเลือกตั้งไม่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชน การกระทำดังกล่าวนอกจากจะละเมิดกฎหมายเลือกตั้งแล้ว ยังทำให้กระบวนการเลือกตั้งขาดความยุติธรรมและส่งผลเสียต่อระบบการปกครอง (Smith, 2018).

การป้องกันการทุจริตเลือกตั้งเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสังคมที่ต้องการส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างกลไกตรวจสอบที่โปร่งใสและการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเป็นวิธีการสำคัญในการลดปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง (พงษ์พัฒน์ ศรีเจริญ, 2562)

สรุปได้ว่า การทุจริตเลือกตั้งหมายถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือผิดจริยธรรมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น การซื้อเสียง การข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือการบิดเบือนผลการเลือกตั้ง การกระทำเหล่านี้ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของระบบการเมือง ลดความไว้วางใจของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตย และทำให้ผลการเลือกตั้งไม่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชน การป้องกันการทุจริตเลือกตั้งจึงมีความสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและเสริมสร้างประชาธิปไตย

การป้องกันและแก้ไขการทุจริตเลือกตั้ง

การให้และแบ่งปันความรู้เป็นกระบวนการสำคัญในระบบการจัดการความรู้ขององค์กร โดยมุ่งนำศักยภาพของบุคลากรมาพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและทิศทางที่กำหนดไว้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดจากการรวมตัวของผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างสมัครใจ ทั้งนี้ การแบ่งปันความรู้สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ หรือการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) พร้อมทั้งประยุกต์ใช้หลักการจัดการองค์ความรู้ในองค์กร (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2547)

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ ได้แก่ การแบ่งปันความรู้เชิงปรนัยและความรู้ที่ชัดแจ้ง ซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนานวัตกรรม และการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน หลายองค์กรในปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแบ่งปันความรู้ และใช้เป็นกลยุทธ์หลักในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การแบ่งปันความรู้ยังเผชิญอุปสรรคจากหลายปัจจัยทั้งที่ส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินการ (กัลย์ ปิ่นเพชร, 2561)

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขการทุจริตเลือกตั้งต้องดำเนินการผ่านกลไกที่โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การสร้างระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง การส่งเสริมการศึกษาด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ การสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในผู้สมัครและเจ้าหน้าที่เลือกตั้งจะช่วยลดปัญหาการทุจริตและส่งเสริมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน หมายถึง การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและประสานงานให้สอดคล้องทั้งด้านเวลาและกิจกรรม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน ขัดแย้ง หรือเหลื่อมล้ำ การประสานงานเป็นส่วนสำคัญของการบริหารและการทำงานในองค์กร ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินงานขึ้นอยู่กับบทบาทและความสามารถของบุคลากร (สมิต สัจฉกร, 2564)

การจัดการในองค์กรต้องมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่สอดคล้อง โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ และมาตรฐานการทำงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การจัดระเบียบวิธีการทำงานและส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวจะช่วยให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การประสานงานที่ดีช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน (วิจิตร แสงทองล้วน, 2561)

ในปัจจุบัน การทำงานแบบทีมเป็นแนวทางสำคัญที่ได้รับความนิยมทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน การสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพเป็นความท้าทายของผู้บริหาร ซึ่งต้องพัฒนากลยุทธ์และใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนทีมงาน การศึกษามิติของการทำงานร่วมกันช่วยให้สามารถพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระ หมั่นศรี, 2560)

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเป็นกระบวนการที่เน้นการประสานงานและการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสมช่วย

ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การร่วมมือดังกล่าวส่งผลให้เกิดความสำเร็จที่ยั่งยืนในระดับองค์กร

การศึกษาข้อมูลการทุจริตเลือกตั้ง หมายถึง การศึกษาข้อมูลการทุจริตเลือกตั้งหลักการสำคัญพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการเลือกตั้งมีอยู่ 2 ประการ คือ จะต้องเป็นการเลือกตั้งที่เสรี และต้องเป็นการเลือกตั้งที่เป็นธรรม แต่หลายครั้งในอดีต เรามักได้ยินข่าวการทุจริตการเลือกตั้งอยู่เสมอ ดังนั้น ในบทความนี้จึงจะเป็นการอธิบายว่าการกระทำใดบ้างที่เข้าข่ายทุจริตการเลือกตั้งตามกฎหมาย ทั้งนี้ หากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม มีการทุจริตเกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจไต่สวนและพิจารณาแจกใบเหลือง ใบส้ม ใบแดง ใบดำ แก่ผู้สมัครหรือผู้ใดก็ได้ทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งบทลงโทษในแต่ละกรณีจะมีความหนักเบาแตกต่างกันไป การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกตัวแทนของตนเอง แต่การเลือกตั้งที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นการเลือกตั้งที่ “ชอบธรรม” นั้น ต้องเป็นการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรมเป็นหลักการพื้นฐาน จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่จะต้องช่วยกันทำให้การเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงนี้เป็นไปอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้การเลือกตั้งครั้งนี้ชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและประชาคมระหว่างประเทศ (ปुरुวิชญ์ วัฒนสุข, 2563)

สรุปได้ว่า การศึกษาข้อมูลการทุจริตเลือกตั้งมุ่งเน้นการวิเคราะห์รูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกระทำผิด เช่น การซื้อเสียง การใช้อิทธิพลทางการเมือง และการปลอมแปลงเอกสาร การศึกษานี้ช่วยให้เข้าใจผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของระบบการเมืองและพัฒนากลไกป้องกันที่โปร่งใสและยุติธรรมในการเลือกตั้ง

การรณรงค์ไม่ทุจริตการเลือกตั้ง หมายถึง การรณรงค์เพื่อส่งเสริมจิตอาสาและความตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ต้องมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความเสียสละ อดทน กล้าหาญ ซื่อสัตย์สุจริต และโปร่งใส พร้อมหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจริยธรรม ควบคู่กับการเรียนรู้และเข้าใจเทคนิคกลไกเพื่อป้องกันการทุจริต

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญ ทั้งในรูปแบบของเครือข่ายภาคประชาชน การให้ความรู้ และการเสนอแนะทางตรวจสอบความโปร่งใสของการทำงานภาครัฐ ควรเสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของการทุจริต พร้อมทั้งเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงและสนับสนุนเครือข่ายอาสาสมัครแจ้งข้อมูลการกระทำผิด การรณรงค์อย่างต่อเนื่องในชุมชน สถานศึกษา และทุกภาคส่วนจะช่วยให้สังคมตระหนักถึงภัยร้ายของการคอร์รัปชัน

ในกระบวนการเลือกตั้ง ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการคัดกรองบุคคลที่มีคุณธรรมและความสามารถเข้ามาบริหารประเทศ รวมถึงป้องกันไม่ให้คนไม่ดีมีโอกาสแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่เน้นการส่งเสริมคนดีให้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งใกล้ชิดประชาชนที่สุด ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม กำหนดนโยบายสาธารณะ ตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง และประเมินผลการทำงาน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตอบสนองความต้องการของชุมชน นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมยกย่องผู้ที่มีความซื่อสัตย์และคุณธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม และเป็นแรงบันดาลใจในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่, 2565)

สรุปได้ว่า การรณรงค์ไม่ทุจริตการเลือกตั้งเป็นการส่งเสริมความโปร่งใสและยุติธรรมในกระบวนการเลือกตั้ง โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ รวมถึงการตรวจสอบและป้องกันการกระทำที่ผิดกฎหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐเป็นปัจจัยสำคัญในการลดปัญหาการทุจริต

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง เป็นกระบวนการวินิจฉัยสั่งการอย่างเป็นทางการซึ่งประชาชนเลือกปัจเจกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นกลไกปกติที่ใช้ในระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 การเลือกตั้งอาจเพื่อเลือกผู้ดำรงตำแหน่งในสภานิติบัญญัติ หรือฝ่ายบริหารและตุลาการ และสำหรับรัฐบาลภูมิภาคและท้องถิ่น กระบวนการนี้ยังใช้ในองค์กรเอกชนและธุรกิจ ตลอดจนสโมสรจนถึงสมาคมและบริษัท (Roger Gibbins, 2021)

สำหรับปัจจุบัน การเลือกตั้งมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการหล่อหลอมเจตจำนงและความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้เกิดความชอบธรรมแก่ผู้ปกครอง และเป็นเครื่องมือในการใช้ควบคุมการใช้อำนาจรัฐ ถือเป็นการแสดงเจตจำนงแห่งรัฐ ซึ่งการเลือกตั้งระดับรัฐมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ หลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป โดยเสมอภาค โดยตรง โดยลับ และโดยเสรี (อภิชาติ คุณวัฒน์บัณฑิต, 2561)

สรุปได้ว่า การเลือกตั้งคือกระบวนการที่ประชาชนใช้สิทธิในการคัดเลือกผู้แทนหรือผู้นำ เพื่อทำหน้าที่ในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่สะท้อนความต้องการของประชาชน และเสริมสร้างความชอบธรรมและโปร่งใสในการปกครอง

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งไม่ได้มีความสำคัญเพียงแค่ว่าเป็นสัญลักษณ์ของการเป็นประชาธิปไตยในสังคมนั้นๆ แต่ยังหมายถึงการสะท้อนความคิดและความต้องการของประชาชนผ่านกระบวนการสรรหาที่ประชาชนได้เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของตนเอง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมผ่านกระบวนการรัฐสภา โดยการเลือกตั้งมีความสำคัญดังนี้

1. การเลือกตั้ง เป็นวิธีการที่ทำให้ประชาชนได้ไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนใช้ตัวแทนของตนที่ได้มาจากการเลือกตั้งนั้นไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภาและในคณะรัฐบาล

2. การเลือกตั้งเป็นวิธีการที่ใช้เปลี่ยนอำนาจการปกครองที่ทันสมัยและเป็นไปอย่างสันติ ซึ่งแตกต่างจากมนุษย์ในสมัยโบราณที่ใช้กำลังใช้อาวุธเข้าต่อสู้กัน เพื่อแย่งแย่งอำนาจทางการเมืองการปกครอง ซึ่งอาจจะเห็นได้จากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

3. การเลือกตั้งเป็นการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร เมื่อรัฐบาลไม่สามารถบริหารประเทศหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชนได้ก็จะคืนอำนาจให้ประชาชน ด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดการเลือกตั้งใหม่ให้ประชาชนตัดสินใจว่าสมควรจะเลือกใครเป็นผู้บริหารประเทศต่อไป

4. การเลือกตั้งเป็นวิธีที่จะทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นที่ได้รับเลือกตั้งได้เข้ามาใช้อำนาจในการบริหารประเทศ ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเปลี่ยนตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เปลี่ยนเมื่อไม่พอใจการทำงานของรัฐบาล (ธโรธร ตูทองคำ, 2545 : 538-539)

สรุปได้ว่า การเลือกตั้งมีความสำคัญในการสร้างความชอบธรรมและความโปร่งใสในระบบการเมือง เป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศหรือท้องถิ่น การเลือกตั้งที่เป็นธรรมช่วยเสริมสร้างประชาธิปไตยและความไว้วางใจต่อระบบการปกครอง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดที่ได้รับการตีความหลากหลายจากนักวิชาการ โดยมีทั้งความหมายที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไปตามมุมมองของแต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่น ประเสริฐ สุนทร (2543) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมหมายถึงการที่บุคคล กลุ่ม หรือชุมชนแสดงเจตจำนงร่วมกันอย่างสมัครใจในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา โดยร่วมคิด วางแผน ดำเนินการ ติดตาม และประเมินผล

สุนทร กองทรัพย์ ระบุว่าการมีส่วนร่วมคือการที่บุคคลหรือกลุ่มเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมหนึ่งด้วยความสมัครใจ โดยต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมยังสร้างประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมโดยรวม (สุนทร กองทรัพย์, 2548)

ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมคือการสร้างโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในกิจกรรมพัฒนาและได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม (องค์การสหประชาชาติ, 1975)

เสริมว่าความหมายของการมีส่วนร่วมแตกต่างกันตามบริบท เช่น นักการเมืองอาจเชื่อมโยงกับการเลือกตั้ง ขณะที่นักสังคมวิทยามองว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์ในชุมชน (ปารวี เจริญยศ, 2548) การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นเมื่อประชาชนเข้าใจสถานการณ์ชุมชนและร่วมกันแก้ปัญหาในเชิงประชาธิปไตย (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2548)

การมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ การวางแผน และการปฏิบัติ โดยมีผลต่อวิถีชีวิตและสังคม (คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545) การมีส่วนร่วมคือการพัฒนาความสามารถของ

ประชาชนในการจัดการทรัพยากรและปัจจัยการผลิตเพื่อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม (ทวิทอง หงส์วิวัฒน์ , 2527)

การมีส่วนร่วมที่แท้จริงควรเปิดโอกาสให้ชุมชนริเริ่มและจัดการกิจกรรมของตนเอง (เสนห์ จามริก, 2527) มนุษย์สามารถพัฒนาได้หากได้รับโอกาสและการชี้แนะ โดยการมีส่วนร่วมคือการมีบทบาทในกิจกรรมที่ส่งผลต่อชีวิตและสังคม (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526)

การมีส่วนร่วมมีแรงจูงใจหลายประการ เช่น ผลตอบแทน ความต้องการทางสังคม หรือความพยายามแก้ไขข้อผิดพลาด (ฉลอง ดิษสึม, 2541)

เน้นว่าการมีส่วนร่วมคือความร่วมมือของบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (ปวิวรรต วรวิวัฒน์กุล, 2538)

การมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนแสดงบทบาทในกระบวนการคิด วางแผน ตัดสินใจ และปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, 2544)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ วางแผน หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือปัญหาสาธารณะ การมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและ ส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคม มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคม นั้น ๆ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการช่วยให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเอารัดเอาเปรียบ ช่วยให้รายได้และการกระจายผลประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่อย่างยุติธรรม เพิ่มพลังกลุ่มให้มีการพัฒนา รายได้ดีขึ้น ช่วยอย่างต่อเนื่อง และส่งผลโดยรวมแก่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ (ดิเรก ฤกษ์หรรษา, 2527 : 6)

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งตนเอง ได้ช่วยให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของเขา จะทำให้หันคนมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง (สมยศ พุ่มหว่า, 2527 : 219)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจและพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความไว้วางใจและความโปร่งใสในกระบวนการบริหารจัดการ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

บทสรุป

การป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งเป็นหัวข้อสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความโปร่งใสและเสถียรภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย บทความนี้ได้สำรวจแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชา

สังคม หน่วยงานรัฐบาล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการเลือกตั้ง โดยเน้นให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของความร่วมมือในทุกกระดับ ตั้งแต่การให้ความรู้แก่ประชาชน การติดตามตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้ง ไปจนถึงการสร้างกลไกตรวจสอบความโปร่งใส การมีส่วนร่วมนี้ช่วยลดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย และส่งเสริมความน่าเชื่อถือของผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างศรัทธาในระบบประชาธิปไตย

งานวิจัยในบทความยังชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ เช่น แอปพลิเคชันติดตามข้อมูล หรือการใช้ระบบบล็อกเชนในกระบวนการลงคะแนน สามารถเพิ่มความโปร่งใสได้อย่างมาก นอกจากนี้ การจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังการเลือกตั้งที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก็เป็นแนวทางที่ประสบผลสำเร็จในหลายประเทศ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครให้เข้าใจหลักการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตยังเป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างมาตรฐานของกระบวนการเลือกตั้ง

บทความยังเน้นถึงความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดต่อผู้ที่กระทำการทุจริต ควบคู่ไปกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นความซื่อสัตย์และโปร่งใส การให้ประชาชนตระหนักถึงผลเสียของการทุจริต และการส่งเสริมให้พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา ไม่เพียงแต่จะช่วยลดอัตราการทุจริต แต่ยังเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งในการป้องกันปัญหาในอนาคต แนวทางการแก้ไขปัญหาทุจริตการเลือกตั้งแบบการมีส่วนร่วมจึงไม่เพียงเป็นกลไกเชิงปฏิบัติ แต่ยังเป็นการสร้างรากฐานเพื่อสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

โมเดลการป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งแบบการมีส่วนร่วมนี้เน้นการผสมผสานพลังจากทุกภาคส่วนในสังคม ผ่านการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ การใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างกระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใส ยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับในทุกกระดับ

1. การเสริมสร้างความตระหนักรู้ (Awareness Building)
2. การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วน (Stakeholder Collaboration)
3. การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อติดตามและตรวจสอบ (Technological Innovation)
4. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)
5. กระบวนการรายงานและตอบสนอง (Reporting and Response Mechanism)
6. การสร้างแรงจูงใจเชิงบวก (Positive Incentives)

ภาพที่ 1 ภาพแสดงการป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งแบบการมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรคและทางออก*. รายงานวิจัย. นนทบุรี: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2550). วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 5(3), 83-106.
- ฉลอง ดิษสีม. (2541). *การมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2527). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- ธวัชชัย เทพประสิทธิ์. (2563). การทุจริตเลือกตั้งในประเทศไทย: บทเรียนและแนวทางป้องกัน. *วารสารรัฐศาสตร์และการเมือง*, 45-60. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- ธโรธร ตูทองคำ. (2545). กระบวนการเลือกตั้ง. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีระ หมั่นศรี. (2560). การทำงานกลุ่มหรือเป็นทีม. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(1), 355-359.
- ณัชชานุช พิจิตรนารัตน์. (2561). การทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 7(1), 77-78.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2547). *การจัดการความรู้กับคลังความรู้*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2544). หน่วยที่ 9 การวิจัยการมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตร. ใน *ประมวลสาระประชุมวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรเมศวร์ วรวิวัฒน์กุล. (2538). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์* (วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปารวี เจริญยศ. (2548). *กลยุทธ์เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ปิยะธิดา อภัยภักดิ์. (2561). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*, 13(1), 1-12.
- ปฐวิษณุ วัฒนสุข. (2563). การกระทำใดบ้างที่เข้าข่ายทุจริตการเลือกตั้ง. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง.
- พงษ์พัฒน์ ศรีเจริญ. (2562). แนวทางการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น. *วารสารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 98-115. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภิรมย์ ปิ่นเพชร. (2561). การแบ่งปันความรู้เชิงปณัยและการแบ่งปันความรู้ที่ขัดแย้ง: ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(พิเศษ), 238-248.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2561). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติของประเทศไทย (อภิชาติ คุณวัฒน์บัณฑิต, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน).
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- สมยศ พุ่มหว่า. (2527). *การพัฒนาชนบท*. มปท: มปป.
- สมิต สันธุกร. (2564). *ทักษะการประสานงาน*.
- สุนทร กองทรัพย์. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาตำบลท่าอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เสน่ห์ จามริก. (2527). *นโยบายกลวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ อำเภอลำลูกกระ จังหวัดเพชรบูรณ์. (2565). *กิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อป้องกันการทุจริตประเพณีมิชอบ*.
- วิจิตร แสงทองล้วน. (2561). แนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด. *หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ. (2557). แนวทางการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งตามความคิดเห็นของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 1(2), 64.
- Friedman, J. (2019). Electoral Corruption and Its Effects on Political Stability. *Journal of Political Ethics*, 37(2), 124-140. London: Cambridge University Press.
- Gibbins, R. (2021). Election political science. Retrieved from.
- Smith, A. (2018). The Impact of Electoral Fraud on Governance: Case Studies from Southeast Asia. *International Journal of Electoral Studies*, 22(1), 67-84. New York: Springer.

United Nations. (1975). *Popular Participation in Decision Making of Development*. New York:
United Nations Publication.